

List izhaja vsaki dan v jutrajnjem izdanku. Naročnina: za 1 mesec L. 8.—, 3 meseca L. 22.—, pol leta L. 35.—, v inozemstvo mesečno L. 6.50 več. — Poštne stroške plačuje naročnik. Oglasnina za 1 mm prostora v širini 1 kolona L. 1.50, za osmrtice, zahvale, pe...

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar za upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Poduredništvo v Gorici: ulica Giomè Carucci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Valutni trg

V Evropi smo se zadnje leto privadili na stabilnost valut. Spekulacija, ki je prej obhajala prave orgije na valutnem trgu, nima sedaj tu prav nobenega postla več, oscilacije so se silno zmanjšale in sličijo povsem o-nim normalnim izpred vojne. Evropske valute so se zadnji čas tako izboljšale, da so v več slučajih že prekosile mogočnega dolarja. Tako tvori danes nekako senzacijsko dejstvo, da stojijo nad dolarom pariteto angleški funt, švicarski frank, nizozemski guldinar, nemška marka in celo avstrijski šiling. In sicer notira funt 4.887/2, dolarjev napram pariteti 4.867/2, dol. v Sviči stane dolarška deviza 5.171/2 namesto 4.865/2, in v Nemčiji 4.65/2 namesto 4.19.50 mark. Pri drugih valutah, kot pri naši liri, češki kroni, dinarju itd. še ne moremo govoriti o gotovi pariteti, ker se do sedaj v dotičnih državah še ni določilo stabilno razmerje med papirnatim denarjem in zlatom. Stabilnost je sicer dejstvo, vendar se ni podkrepilo z vladnimi odloki. Kako pa je to mogoče, da so valute ubogih evropskih držav dražje kot vsemogočni dolar, za katerim stoji ogromno narodno bogastvo Združenih držav in ravno tako ogromna množina zlatih zalog? Je-li to nekaj nenaravnega, mogočnega le radi umetnega vplivanja finančnih krogov in torej le nekaj nad vse netrajnega? Odgovoriti obvezno na to vprašanje gotovo ni lahko. Danes se dajo iz tržnega položaja razbrati sledeči razlogi: Amerika izvaža stalno kapital v inozemstvo in razume se edino v obliki dolarjev. Drži izvoz blaga na rekordni, do sedaj nedoseženi višini, ji je tudi mogoče le s tem, da ga financira in posodi kupcem vsote dolarjev vnaprej. Evropa torej zaenkrat vlada v dolarjih. Zlato, razpoložljivo za denarna sredstva, se nahaja pretežno v Združenih državah in sicer več, kot ga je tam potreba za denarni obtok. V Združenih državah je torej preobilica zlata, nasprotno ga primanjkuje Evropi in države, ki so tu že stabilirale svoj denar v določnem razmerju z zlatom, si ne morejo dovoliti luksusa, da bi spravile zlatnike in promet. Radi obubožanja in visoke obrestne mere si višajo evropske emisijske banke denarno kritje ne toliko z učinkovitim zlatom kot z imetjem v tistih državah, kjer se nahaja zlato. To je dosti bolj primerno, ker se tako ne izgubi obresti kot pri učinkovitem zlatu, ki leži v blagajnah emisijskih bank kot mrtev kapital brez vsakega dobička. Ker predstavlja kritje teh valut vrednost več milijard, gre naravno za velikanske vsote letnih obresti in torej za ravno tako velike interese. Če konvencira Evropi sistem stedenja z zlatom, ne more konvencirati Ameriki, da bi držala ogromne zaloge zlata kot mrtev kapital brez obresti tako rekoč na razpolago Evrope. Združene države bi torej gotovo rade odstopile nekaj zlata Evropi, zato je pa treba, da zraste papirnat denar evropski toliko nad pariteto dolarja, kolikor znašajo prevozniki in drugi stroški za zlato iz Združenih držav v Evropo. V tem slučaju bi se moglo izplačati Amerikancem, da pošljejo v Evropo zlato namesto dolarskih menic in čekov. To pa zaenkrat — se razume — le v tiste kraje, kjer je razmerje med papirnatim denarjem in zlatom zakonito določeno in so radi tega dotične emisijske banke prisiljene vzeti tudi učinkovito zlato namesto bankovcev v plačilo. Tako bi se torej pričelo povračati zlato nazaj v Evropo iz Amerike, kjer se občuti kot težko breme.

zlatu najbolj poceni v Londonu. Sedaj pa draža angleški funt, in računa se, da bo nabava zlata za evropske kupce enako draga v Londonu in New Yorku, ko pride vrednost funta na 4.89 dolarjev napram 4.867/2, dolarjev po pariteti. Tudi sicer ima Anglija silen interes, da pomnoži svoje zlate zaloge, da si bo mogla tudi v bodočnosti ohraniti svoje prvenstvo v bančnih poslih, ki so tesno zvezani s trgovino zlata. Med valute, ki niso še zakonito končnoveljavno stabilizirane in pri katerih so radi tega oscilacije bolj mogoče kot pri drugih, je zadnje tedne zašla španska pezeta, ki je tvorila spet ugodno torišče za spekulacijo. Pred vojno enako vredna kot

švicarski frank, je po vojni največ pod vplivom vojne v Maroku padla na okoli 70 frankov za 100 penot. Eno celo leto je trajal porast te valute in že se je moglo misliti na popolno revalutacijo, ko je bila septembra meseca dosežena višina 90.—. Vendar se je porast ustavil na tej višini. Od tedaj naprej ima pa precej šibko tendenco in je posebno zadnjih štirinajst dni morala prestopiti ofenzivno spekulacijo. Mimogrede je padla celo na 84.70 in se sedaj ustalila na približno 85.50. Zanimivo je pri tem, da je pezeta glede kritja najboljši denar v Evropi: 4 milijardam denarja v obtoku stoji nasproti metalna zaloge 2 1/2 milijarde zlata in 700 milijonov srebra, torej 80%.

Delovanje združenja bojevalcev v Poadižu

BOLZANO, 14. Ze nekoliko let vodi državno združenje bojevalnikov v Poadižu priseljenikov Italijanov, katerega dalekosežnost je le malo komu znana. V teh dneh je doseglo združenje spet en nov uspeh. Na obsežnem povesstvu Castel Verruca v bližini Merana se je z njegovo pomočjo naselilo 12 kmečkih družin iz starih pokrajin, ki pripadajo vse bivšim bojevalnikom in ki so prežete z italijanskim duhom.

Združevanje občin

RIM, 14. «Gazzetta Ufficiale» prinaša med drugim naslednja dva ukaza: Kr. ukaz z dne 24. novembra 1927., s katerim se združita občini Smartno in Steverjan v eno samo občino pod imenom San Martino - Quisica, in kr. ukaz z dne 24. novembra 1927., po katerem se istotako združujeta občini Sovodnje in Miren v eno samo občino pod imenom Miren.

Petorica furlanskih duhovnikov na svobodi

RIM, 14. V preteklih dneh je bila petorica furlanskih duhovnikov, ki so bili pred meseci konfinirani, povodom pomolitve s strani načelnika vlade, spuščen na svobodo. Osvobojeni duhovniki pa bodo morali zapustiti svoja dosedanja biva-lišča.

Jugoslovenski ministri pri kralju

BEOGRAD, 14. Danes je bil v avdijenci na dvoru kot prvi vojni minister general Hadžić, ki je predložil kralju v podpis obširen ukaz o imenovanjih in spremembah v vojski in mornarici. Za vojnega atašeya v Tirani je bil imenovan pešadijski major Masalović, za vojnega atašeya v Londonu pa divizijski general Mihajlo Jovanović.

Ministrski predsednik Velja Vukičević je bil tekom današnjega dne dvakrat v avdijenci na dvoru. Njegove česte avdijence spravljajo politični krogi v zvezo z notranje-političnim položajem, zlasti pa z jutrišnjo sejo radikalnega poslanskega kluba. Zvečer je kralj sprejel prosvetnega ministra dr. Kumandrija in takoj za njim ministra za izenačenje zakonov Grgo Angjelinovića.

Diplomatična sestanka v jugoslovenskem zun. ministertvu

BEOGRAD, 14. Italijanski poslanik general Bodrero se je tekom današnjega dne dolgo časa razgovarjal s pomočnikom zunanega ministra Pavlovića. Dr. Marinković pa je imel popoldne dolgočasno konferenco s francoskim poslanikom Dardom.

Tiskovna pravda v Sarajevu

SARAJEVO, 14. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je danes vršila tiskovna pravda na tožbo ministra za trgovino in industrijo dr. Spaha pro. odgovornemu uredniku sarajevske «Večerne Pošte». List je posnel po časopisu «Svobodi» daljši članek, v katerem je kritiziral politično delovanje dr. Spaha. Odgovorni urednik je bil obsojen na 14 dni zapore, 5000 din. globe in na povrnitev pravnih stroškov.

Ahmed beg Zogu dobil naslov: Rešitelj naroda

TIRANA, 14. Albanski senat je sprejel zakonski osnutek, glasom katerega je dobil predsednik albanske republike Ahmed beg Zogu naslov: Rešitelj naroda.

Dementi

TIRANA, 13. Ves albanski tisk dementira vesti, ki jih je prinesel v poslednjih dneh beograjski list «Politika», glasom katerih bi naj bilo albansko ljudstvo zelo nezadovoljno s sedanjo vlado. Listi dementirajo tudi vesti, po katerih se baje nahajajo v okrožju Korče bolgarski komiti, katere bi naj podpirale krajevne oblasti.

Letonska vlada podala ostavko

RIGA, 13. Kabinet, ki mu je načelnik Skujenicks, je podal ostavko, ne da bi bila poslanska zbornica izglasovala nezaupnico napram njemu.

Nemški poslanik v Parizu na potu v Berlin

PARIZ, 14. Nemški poslanik von Hoesch je bil pozvan od svoje vlade, naj pride v Berlin, da da pojasnila na pereča vprašanja med Francijo in Nemčijo, ki se še niso uredila. Von Hoesch je nocoj odpotoval iz Pariza in prispe jutri v Berlin. V diplomatskih krogih se vzdržuje domneva, da je njegovo potovanje v Berlin posledica razgovorov, ki so se vršili med Brandom in Stresemannom v Zenevi.

Položaj v Kantonu

Priljubljenost splošne stavke v Sanghaju

LONDON, 13. Iz Kantonu prihajajo vedno bolj razburljive vesti o položaju, ki je nastal v mestu po komunističnem prevratu.

Pod vodstvom So King Kinga, voditelja komunističnih mornarjev, se je sestavila v Kantonu sovjetska vlada. Za zunanjo njega ministra te vlade je bil imenovan bivši osebni tajnik znanega Borodina Keung Taj Suj, za ministra vojske pa general Yehting. Kljub temu, da se je nova vlada polastila že vse oblasti nad Kantonom, vlada v mestu najhujši teror, po cele mestne četrti so v plamenih, razdivjane tolpe plenijo po trgovinah in tudi zasebnih stanovanjih.

Kitajska nacionalistična vojska skuša na vsak način spet zavzeti mesto. Včeraj ga je njeno topništvo ponovno pričelo obstreljevati. Vendar pa se tozadevne vesti med seboj tako zelo razlikujejo, da si ni mogoče ustvariti pojmov o uspehih te protiofenzive. Izgleda, da so se znali komunisti ojačiti za več tisoč mož.

Tuji, ki prebivajo večinoma v okraju Sameen, so se umaknili za utrjena vrata tega okraja. Vendar pa glasom nekaterih vesti kitajski komunisti ne kažejo nikakih sovražnih namenov proti tujcem.

V Sanghaju se pripravljajo komunistični delavci na splošno stavko. Tramvajski uslužbenci in delavci tvornice tobaka American Tobacco Company so že stopili v stavko. Sedaj skušajo komunisti pripraviti za stavko tudi delavce, ki so zaposleni pri transportnih podjetjih v mednarodnem delu mesta.

Komunisti poraženi

LONDON, 14. Agencija «Reuter» poroča iz Sanghaja, da so protirevolucionarne čete spet zasedle Kanton.

HONG-KONG, 14. V sled komunističnega poraza v Kantonu se je položaj znatno izboljšal. Tekom ostrih bojev v poslednjih dneh je padlo in bilo ranjenih okrog 4000 ljudi.

Romunski dijaki se vedno razgrajajo

BUKAREST, 14. Dasi je naučni minister, da prepriči nove dijaške izgrede, dal zapreti univerzo do po Božiču in je izdal še razne druge ukrepe, se dijaštvo ni še pomirilo. Preteklo noč je zveza krščanskih dijakov v Bukaresti izdala proglas, v katerem ostro protestira proti aretacijam studentov in v katerem proglašuje znak protesta splošno stavko, ki bo trajala, dokler aretirani dijaki ne bodo izpuščeni. V proglasu se pozivajo tudi dijaki v drugih mestih, naj se udeležijo stavke.

V bližini univerze v Bukaresti je danes prišlo do novih spopadov med krščanskimi in židovskimi dijaki.

Ob tej priliki je skupina pet dijakov napadla in pretepla tudi dva Italijana, ki so ju zamenjali za žide. Napadalcu so se postavili po robu tudi policijskim organom, ki so jima prihiteli na pomoč. — Končno so bili aretirani in odvedeni v zapor. Zagovarjati se bodo morali pred vojnim sodiščem. — Vladni list «Victor» graja to dejanje dijakov in beleži z zadovoljstvom, da je proti njim nastopilo tudi prebivalstvo.

Do sedaj je bilo aretiranih 600 dijakov. Proti petdesetim je že bilo uvedeno kazensko postopanje. Nekateri so obdolženi nasilja in žalitve častnikov, drugi tatvin in pustošenj. 33 je obdolženih upora proti javnim organom, 10 pa ščuvanja k nemiru. Vsi obtoženci so bili odvedeni v vojaške zapore.

Vlada bo predložila zbornici zakonski načrt za otvoritev izrednega kredita v znesku 100 milijonov lejev, ki naj se razdeli med žrtve izgrediv v Cluju in Velikom Varadinu.

Po rešitvi poljsko-litovskega spora

Varšava, 12. dec. 1927.

Vesti iz Zeneve o rešitvi poljsko-litovskega spora je tukajšnja javnost naravnost požirala. Glavni poljski listi so poslali v Zenevo svoje posebne poročevalce in zato je bilo ves čas pogajanj glede vesti bogato preskrbljeno. Senzacijsko razpoloženje najširše javnosti pa je doseglo svoj vrhunec po odhodu maršala Pilsudskega, in to tem bolj, ker sploh nihče ni verjel, da se bo podal maršal na to pot, in je torej bil njegov odhod nekako presenečenje.

Vsi varšavski listi so objavili dolga poročila o nočni seji Družbe narodov od pretekle sobote, na kateri so bile enoglasno brez debate sprejete resolucije o prenehanju vojnega stanja med Poljsko in Litvo. Pravijo ta poročila, da je imela seja, ki se je otvorila nekoliko po 11. uri, nenavadno svečano lice. Vsi udeleženci so prišli v salonski obleki. Maršal Pilsudski ni sedel pri mizi Družbe narodov, temveč v fotelju prve vrste.

Po objavi že znane resolucije, da smatra Družba narodov vojno stanje med Poljsko in Litvo za nezdržljivo s članstvom in idejo Družbe narodov in da jemlje z radostjo na znanje spravljive izjave Poljske in Litve, se je zahvalil poljski zunanji minister Zaleski Družbi narodov in nato tudi svojem litovskemu tovarišu Voldemarasu za pomirljivost in hladnokrvnost, s katero so se vodila pogajanja. Istotako je bil zelo spravljiv tudi ton v odgovoru g. Voldemarasa. Na koncu seje sta se oba ministra poljubila. Maršalu Pilsudskemu se je z vseh strani čestitalo.

Poljski novinarji, ki so se nahajali v Zenevi, so se takoj obrnili z raznimi vprašanji toliko na ministrskega predsednika maršala Pilsudskega kolikor tudi na poljskega in litovskega zunanjega ministra. Maršal Pilsudski je označil zenevsko rešitev tega spora kot velik korak in napredek. Zanimiv je njegov odgovor na vprašanje, kakšno je njegovo mnenje o Družbi narodov. Rekel je, da je Družba narodov izvršila v mnogih slučajih velika dela. Državniki v Zenevi se že znajo sporazumevati, toda v praksi gre za to, da se navadijo sporazumevati tudi še narodi. Drugače bi se utegnlo zgoditi, da se v Zenevi vlade po par sestankih sporazumeje, medtem ko bi v praksi ne prišlo do pomirjenja radi nezadovoljstva javnosti. Minister Zaleski in Voldemaras sta izjavila, da je pot do končnega sporazuma med Litvo in Poljsko sicer še dolga, toda obe državi da sta že začeli korakati po tej poti.

Po informacijah, ki so do sedaj prišle v javnost, se začnejo v smislu sklepa Družbe narodov v najkrajšem času pogajanja med Poljsko in Litvo, s katerimi se bo določil način za čimprejšnjo obnovitev diplomatskih in ekonomskih stikov med obema državama. Istočasno se bodo vodila tudi pogajanja o celnem nizu vprašanj, ki interesirajo obe sosedbi. Naravno je, da bo tvorilo predmet teh pogajanj tudi vprašanje Vilne. To vprašanje v Zenevi ni bilo javno in uradno postavljeno, tem manj se rešeno, temveč se je o njem govorilo in razpravljalo za kulisami na raznih «zasebnih» sestankih in pojedinah diplomatov.

Po tukajšnjih vesteh se bo prvi sestanek med poljskimi in litovskimi zastopniki vršil na litovskih tleh.

Drobne vesti

Noblova nagrada za mirovno prizadevanje
Za mirovno prizadevanje dobita Noblovo nagrado Ferdinand Buisson, znani francoski parlamentarec in pedagog, in nemški profesor Ludvik Quide.

Politične beležke

Zaključek velikega političnega procesa na Poljskem

Pred okrožnim sodiščem v Lucku na vzhodnem Poljskem se je končal te dni velik kazenski proces proti 54 članom ukrajinskih in beloruskih komunističnih organizacij, ki so bili obdolženi protidržavnega delovanja, nasilja, tajne agitacije in terorizma.

Večini obtožencev je bilo dokazano, da so delovali za odcepiljenje vzhodnega dela dežele od poljske države in za združitve s sovjetsko Rusijo. Kazni so bile zelo stroge. Od 54 obtožencev je bilo oproščenih le deset oseb, a vsi drugi so bili obsojeni. Deset obtožencev je bilo obsojenih na 10 let ječe, devet na 6 let, pet na 2 leti, dvanajst na štiri leta, štirje na tri leta in sedem na dve leti, tako da bo moralo 44 oseb odsedeti 218 let težke ječe.

V ukrajinskih krogih so izzvale te obsodbe novo vznemirjenje. Ze obravnavam je sledil ukrajinski tisk z velikim ogorčenjem, a tudi s poljske strani se je ponovno pisalo, da politični procesi, ki se vršijo na Poljskem precej pogostoma, ne služijo cilju, da bi se prebivalstvo na poljskem vzhodu pridobilo za državno idejo.

Študentski nemiri v Romuniji in vzroki

Iz Bukarešta se poroča: Preko Budimpešte se je raznesla po vsem svetu te dni senzacionalna vest o študentskih nemirih v Velikem Varadinu v Romuniji. Romunsko dijaštvo zelo nerado gleda, da se je v državo privleklo po vojni na stolice tisočev Židov. Nacionalistična omladina pa jih smatra za zajedavce na državnem telesu. Točne statistike o dosegljenih Židih ni, a v romunskih dijaških krogih se trdi, da jih je nad dva milijona. Prišli so iz Galicije in Bukovine že ob času vojne, ko je bila Romunska še nevtralna, a po koncu vojne se jih je zelo mnogo doselilo tudi iz Rusije. Samo v Bukareštu, glavnem mestu Romunske, je danes nad 300.000 Židov. Romunski študenti nastopajo sicer radi tudi proti Madžarom in Židom, toda najglavnejša točka njihovega programa je antisemitizem. In sicer nastopajo proti Židom nekolikokrat na leto, ob času predavanja, po laboratorijih in tudi na ulici. Policija je na teke demonstracije pripravljena ter jih navadno zadržuje že v začetku. Demonstranti se pri takih prilikah arretirajo, vodijo na policijo in nekateri tudi obsodijo na več dni zapora.

Do največjih demonstracij pa prihaja povodom letnih kongresov nacionalističnega dijaštva. Za letos je bil sklican kongres narodno-krščanskih študentov v Veliki Varadin, ki se nahaja ob ogrski meji. Na kongres je prišlo okoli 5000 dijakov. Vedelo se je, da bo ta kongres obenem tudi demonstracija proti Madžarom in njihovi protiromunski politiki. Govori posameznih delegatov so bili zelo ostri in naperjeni v glavnem proti Madžarom in Židom.

Nemiri so bili kot običajno čb takih prilikah, toda po vestih očividcev ne taki, kot jih opisujejo ogrski listi. Red je bil precej hitro vzpostavljen, ker so bili udeleženci nastanjeni večinoma po vojašnicah, kjer je bilo vojaštvo takoj alarmirano. Po zadnjih vestih iz Bukarešta, ki prihajajo s kompetentnega mesta, ni bilo mrtvih, a varadinska oblastva da so ugotovila, da je prišlo do izgredov radi izzivanja od nedijaške strani. Da je bil ta kongres Ogrom trn v peti, je razumljivo že po tem, da se je na njem prvič na romunskem ozemlju glasno demoustriralo tudi proti akciji lorda Rothermere-a za revizijo mirovnih pogodb. Skoda, ki so jo pretrpeli meščani, bo povrnila vlada.

Delovanje osrednje kontrolne komisije komunistične stranke v Rusiji

Na komunistični konferenci moskovske gubernije, ki se je zaključila te dni, je podal F. Jaroslavski obširno poročilo o delovanju osrednje kontrolne komisije v poslednjem času. Iz njegovega poročila je razvidno, da je osrednja kontrolna komisija najaktivnejši organ komunistične stranke. Je to nekaka G. P. U. za notranjo zaščito komunistične stranke proti opoziciji. Razen borbe proti opoziciji je osrednja kontrolna komisija nadzorovala izvedbo smernic komunistične stranke, tihočih se uprave državnega aparata. Med drugim je na pr. komisija uveljavila v mnogih državnih pod-

jetjih nov sistem knjigovodstva, po katerem je bilo mogoče znatno skrajšati število uradnikov in s tem seveda tudi upravne stroške. Na ta način je bil proračun za plače uradnikov finančnega komisarijata znižan v primeri s prejšnjim za celih 36 odstotkov, dalje so bile znižane tozadevne postavke v proračunih komisarijata za železnice za 40 odst., komisarijata za trgovino za 23 odst., komisarijata za poljedelstvo pa za 20 odstotkov. Istotako temeljito so bili ukrepi glede omejitve kontrolne komisije omejitve gospodarskih ustanov. Število borz je bilo od 115 skrajšano na 14, ukiniteljnih je bilo 252 bančnih oddelkov itd.

Vendar pa je kontrolna komisija razvijala svoje delovanje predvsem na političnem polju. Od predzadnjega kongresa (14. komunistične stranke je izključila iz stranke 28.653 članov, ki niso soglašali s politiko osrednjega izvršnega odbora. To se

pravi, da so bili tekom dveh let izključeni povprečno 3 odstotki članov, ki radi nega ali drugega vzroka niso mogli ostati v stranki. Med drugim je Jaroslavski omenil, da je bilo v tej dobi 20 odstotkov članov pozvanih na odgovor, ker so kršili strankarsko disciplino. Posebno obširno je Jaroslavski opisal borbo, ki jo je vodila kontrolna komisija proti Trockijevim pristajšem. Pri tem je Jaroslavski poudaril, da se komisija pri tej borbi ravna natančno po pravilih komunistične stranke.

Na pripombo, da deluje kontrolna komisija po metodah tajne politične policije (G. P. U.), je Jaroslavski odvrnil, da se temu ni nič čuditi, kajti stranka smatra in je vedno smatrala G. P. U. za organ diktature proletarijata, ki ima nalogo nastopati proti vsem tistim, ki kršijo sovjetske postavke, ne glede na to, če so med njimi največji junaki iz meščanske vojne.

ko ranil ter nato s strelom v usta skušal izvršiti samomor.

Pravorek je potrdil krivdo le v toliko, da je Bussanich kriv teške telesne poškodbe in ne nameravnega umora in zanikal krivdo prepovedane nožne nevarnega orožja. Porotniki so tudi potrdili v pravoreku delno duševno omejenost radi pijanosti.

V obzired temu je dr. pravdnik odv. cav. Tasso predlagal za obtoženca 1 leto in 10 mesecev ječe in 1 leto strogega policijskega nadzorstva.

Odvetnik Pollicucci je še enkrat nastopil za obtoženca in poudarjajoč odločno besedo predsednika porote, prosil tega, da kolikor mogoče zniža od dr. pravdnika predlagano dobo ječe.

Sestavljanje obsodbe je trajalo pol ure, nakar je predsednik porote, ekscelencja cav. Ferri, naznanil, da je Bussanich obsojen na **eno leto in 8 dni ječe** in na povračilo sodnih stroškov.

Nato se je sestavila ljudska jurija, ki bo odločevala v obravnavi proti Emiliji Suman, vdovi Sancin, obtoženi umora svojega moža, Humberta Sancin. Obravnava je pričela večeraj popoldne. Branil prišla večeraj popoldne. Brani odv. Robba. Družino umorjenega zastopa odv. Dionizij Godina.

Emilija Sancin

odgovarja tržaškim porotnikom radi

umora lastnega soproga.

Ob koncu jutranjega zasedanja izzrebana porota je večeraj popoldne ob 4. našla v kletki 36-letno vdovo Emilijo Sancin, roj. Suman, obtoženo, da je v Skednju s strelom iz samokresa v glavo, povzročila smrt lastnega soproga Humberta Sancin. Obtožnica ji naprjuje tudi nevarne grožnje, in sicer, da je nekega dne v Zavljah streljala na svojega moža, a ga ni zadela.

Obtoženka je oblečena v črno, ima zelo izjokane oči, a je zelo dobro ohranjena. Govori kolikortoliko mirno, le nekatera vprašanja braniteljev, oziroma zastopnikov civilne stranke jo spravljajo iz ravnotežja. Tupatam se spusti v jok, kar se pri obravnavi, ki jo je imela pred tržaškimi porotniki in ki je bila prenesena, ni zgodilo. Ne kaže ravno močnega kesanja in se celo srdi na pokojnika, ki je kriv, da ona že toliko časa sedi v ječi.

Branita jo odvetnika Robba in Turola. Družino umorjenega je zastopana po odv. Dioniziju Godina in odv. Gianniniju. Državni pravdnik je cav. Tasso.

Obtoženka izpoveduje

Koj uvodoma pove obtoženka, da je o zločinu prišel obvestiti neki mladenič. Tistega večera se je skregala z možem. Ob enajstih je šla pred hišo in čakala moža. Dan prej je svinja skotila v hiši osem mladičev. Ob tej priliki se je pokojnik napil. Ko je mož odšel, sem gledala za njim. Videla sem, da je šel v gostilno k «Rošto». Šla sem ponj. Služkinja Emilija Kobal je med tem šla v posteljo. Potem je moj mož šel še enkrat ven — jaz sem šla le do vrat. Okrog dveh mi je neki Marij Sancin prišel povedati, da so našli mojega moža ranjenega in da moj mož ni hotel, da jaz pridem k njemu. Nekaj ur pozneje so mojega moža hoteli prineseti domov. Toda pred hišo je moj mož začel kričati, da ne gre v hišo, dokler sem jaz v njej.

Nekaj sem res streljala na moža, toda s pišto, ki se je nahajala z znanimi zamaški, da ga prestrašim.

Moja sestra je zblaznela, ker jo je pokojnik skušal dvakrat zapeljati. Imam tudi deklico, ki sem jo vzela za hčer, ker je tudi bila zapeljana, ne vem od koga.

Odv. Giannini: Ona torej ni šla iz hiše takrat, ko se mož potem ni več vrnil. Danes priznava, da je napravila kakih deset metrov po cesti.

Dr. pravdnik: Seveda — ker pozna pričanje služkinje Kobal.

Odv. Giannini: Obtoženka priznava, da tistega dne, ko je — kakor pravi ona — s pišto-igračo streljala na svojega moža in bila potem ustavljena od karabinerjev, jim ni pokazala igrače?

Obtoženka: Nisem je pokazala, ker se nisem hotela osmešiti pred možem, ki je bil prisoten.

Predsednik: Vedeti morate, gospodje porotniki, da je priča Marij Sancin moral utrpeti ječo in kazensko obravnavo radi krivega pričanja, ker je tekom zadnje obravnave proti Emiliji Sancin, ki se je vršila v dneih 16., 17. in 18. marca t. l. prišla nova okolnost na dan. Obtoženka je bila na dan zločina, pozneje zunaj, kakor je sama priznala, kajti omenjena priča vam bo povedala, da sta se v dobi, ko pravi obtoženka, da je bila doma, zakonca kregala v gostilni priče. Navedene so v potrdilo tega tudi druge priče. Obiskal sem obtoženko v zaporu, kjer mi je dejala, da je pozabila to okolnost in da se je je šele naknadno spomnila.

Odv. Robba: Kakšno je bilo razmerje med pokojnim in njegovim očetom?

Obtoženka: Ne ravno pristržno. Vem, da sta se za svoto 64 lir pravdala cela štiri leta.

Sancin — oče — je bil zastopan po odv. dr. Josipu Wilfanu. Predsednik: Kako je bilo s ti-

stim strupom, o katerem govorijo priče?

Sancinova: Užaloščena od ravnanja mojega moža z menoj in ker sem sturla, da on ima ljubavno razmerje z našo služkinjo Udovičev, sem nekaj viliha neke kislino v kozarec, z namenom, da se usmrtilim. Tisti strel s pišto-igračko so bili posledica tega dejanja, kajti, ko je moj mož izvedel zgodbo o strupu: si je vse napačno tolmučil. V Zavljah mi je vrgel v obraz besede: «Imaš li še strupa zame?». Odgovorila sem mu: «Ne! Imam še vse kaj drugega!» Potegnila sem pišto-igračko in ustrelila kake štirikrat proti njemu.

Dr. pravdnik: Domov gredite se takrat ustavila pri tistu?

Obtoženka: Samo za trenutek, videla sem, da stari spi in sem šla naprej.

Dr. pravdnik: Niste govorila s vsojim svakom?

Obtoženka: Ne!

Dr. pravdnik: Prosil bi, da to pride v zapisnik.

Odv. Robba: Je obtoženka bila kedaj tepena z bičem od svojega moža?

Sancinova: Da, in to z bičem, na katerega koncu so bili privezani veliki žebli. (Navaja Kobalovo kot pričo.)

Odv. Godina: Je li obtoženka imela pred poroko kako ljubavno razmerje?

Obtoženka: Moj Bog, imela sem ljubčka in enega otroka! (Joče.)

Po desetminutnem odmoru nadaljuje predsednik izpraševanje.

«Vi ste predložili v svojo obrambo zdravniško spravevalo o poskodbah, ki vam jih je povzročil nekaj pokojni. Kako to, da stvar ni prišla pred oblast?»

«Nisem hotela!»

«To ni odviselo od vas — saj je naslovljeno spravevalo na dr. pravdnikstvo.»

«Jaz ga nisem hotela predstaviti.»

Dr. pravdnik: Kako naj se pojasni dejstvo, da se je pokojni bal po zločinu v hišo, dokler ni šla obtoženka iz hiše?

Odv. Robba: Kdo ve? Tu se bje mogočen boj za neko hišo v Skednju. Tekom obravnave bo prišla precej na dan, kar bo nakoliko ohladilo zastopnike civilne stranke.

Predsednik: Ne moremo razumeti, kako da vi v vseh svojih besedah bijete po spominu pokojnika, dočim trdite, da niste vi zagrešili zločina, ki vam ga pripisuje obtoženka?

Obtoženka: To se tiče groženj — da opravičim svoje dejanje v tem oziru.

Odv. Robba: Je li res, da je obtoženka hodila tožit k starišem svojega moža?

Obtoženka: Da.

Odv. Godina: Je li res, da je obtoženka razvesila zastave, ko je šel mimo hiše pogreb pokojnikove peve žene?

(Hrup.)

Odv. Giannini: Obtoženka je nekaj dobila od moža sunez z bodalom. Naj pove, h kateremu zdravniku je šla takrat.

Obtoženka: Nisem šla nikamor. Zame je bilo to nekaj navadnega!

Odv. Giannini: Krasno, a malo verjetno! Imate li priče o tej ranitvi?

Obtoženka: Ne!

Odv. Robba: Ostalo je znamenje na roki. To priča dovolj!

Odv. Giannini: Jaz imam polno znamenaj na telesu in vendar ne morem trditi, da mi jih je napravila moja žena.

Sledi pojasnjevanje raznih, precej močnih protislovij med različni zasliševanji obtoženke, kar povzroča velik hrup, ki ga dviga dr. pravdnik, bramba in zastopnik civilne stranke.

Obravnava se nadaljuje danes zjutraj.

DNEVNE VESTI

Voščilne brzojavke

V izvrševanju kr. ukazazakona od 19. avgusta 1927, št. 1581 je poštna uprava uvedla novo vrsto voščilnih brzojavk v notranjosti kraljevine, katere se bodo oddajale le med uradi glavnih mest pokrajin, in to dva dni pred božičnimi prazniki in dva dni pred novim letom, torej 23., 24., 30. in 31. decembra. Za take brzojavke je določena enotna tarifa ene lire in njihovo besedilo je določeno od poštne uprave vnaprej takole: «Buon Natale, saluti, auguri» za Božič in «Buon Anno, saluti, auguri» za novo leto.

Tisti, ki bodo hoteli poslati tako brzojavko, bodo morali napisati na vzorec omenjeno besedilo in pred naslovom besede: Augurale. Radi olajšanja pa se bodo nahajali na glavnih poštah uradih že pripravljene vzorce, na katerih bo natisnjena tudi beseda «Augurale».

Če bi kdo hotel poslati drugačno voščilno brzojavko, se bo ta smatrala za navadno ter kot taka se bo tudi zaračunala.

TRŽAŠKI VODOVOD

Tehnična komisija za proučitev vprašanja in načrta o preskrbi tržaškega mesta z vodo je predložila občinskemu načelniku predlog o gradnji rezervoara, v katerem bi se naj zbirala čista bistriška voda izpod Snežnika. Ta rezervoar pa bi naj mestu dajal vodo le ob času pomankljanja in suše.

MENJAVNI DAVEK IN LUKSUSNI PREDMETI

Finančna intendanca sporoča: Radi znižanja menjavnega davka na luksusne predmete od 3% in 2% na eno liro odst. in radi tega, ker se ne dolguje več menjavni pristojbina od prodaje takih predmetov zasebnikom, se ima smatrati čl. 12. zakona o vladnih dovoljenjih za odpravljenega.

Ni torej več potrebno, da oni, ki nameravajo razstavljati in prodajati po hotelih, gostilnah, penzionih in krožkih luksusne predmete v smislu zakona o menjavnem davku, prosijo prefekta za predhodno dovoljenje in plačajo pristojbino za vladna dovoljenja.

VOJAKOM

Prejeli smo iz raznih krajev notranjosti države več skupnih pozdravov, ki so nam jih poslali vojaki iz naše dežele s prošnjo, da jih objavimo povodom praznikov.

Ze v začetku tekočega leta smo iz gotovih ozirov prekinili objavljanje takih pozdravov, o čemer smo v listu obzinstvo že ponovno obvestili. Opozorjamo zopet vojakove v aktivni službi, da sličnih pozdravov ne moremo objavljati in da nam ni mogoče spremeniti našega tozadevnega sklepa, dasi bi prizadetim radi ustregli. Priporočamo torej vojakom, naj sporočijo pozdrave in voščila sorodnikom direktno v pismu.

Slej ko prej pa so dopustni skupni pozdravi potom lista od izseljencev in drugih nevojaških oseb v tujini.

Za leto 1928.

Leto 1927. se bliža h koncu. Kupili smo že nove koledarje in knjige, da ne bo šla zima in leto brez branja mimo nas. Naročiti bo treba časopise, ki nas bodo obveščali o novicah vsega sveta.

Nobena družina naj ne ostane v prihodnjem letu brez družinskega lista. Tudi tak list imamo: imenuje se «Naš glas», stane samo 15 lir letno. Za malo vsoto denarja boš imel vse leto dovolj branja v družini. Pravzares za vse ga bo dovolj; starim in mladim ne bo manjkalo zanimivih vestí, pouka pa smeha.

Da ne pozabiš, naroči ga že danes. Naslov je ta-le: «Naš glas», Trieste, casella postale 348.

KNJIGE GORIŠKE MATICE

se dobe pri gđ. Fancij Azmanovi v ul. Sv. Frančiška 20/I.

iz tržaškega življenja

Samomor ali nesreča?

Ljudje, ki so večeraj popoldne okoli 16. ure šli po ulici Risorta, so imeli priliko prisostvovati dramatičnem prizoru. Bilo je kakih 10 minut po 16. uri, ko se je v hiši št. 10 omenjene ulice zdajci odprlo okno v tretjem nadstropju in pri njem se je pojavil napol oblečen mož. Neznavec je pogledal na ulico, nato se je naglo vzpel na podboj ter skočil v globočino. Obleča je nezavesten in ves krvav na kamenitem tlaku. Navzočni so priskočili k njemu, ga prenesli v bližnjo vežo ter mu skušali podati kako pomoč. Medtem je nedo pohitel telefonirat rešilni postaji. Toda zdravnik, ki je čez par minut prišel na lice mesta, je na prvi pogled spoznal, da je vsaka pomoč zaman; nesrečniku, v katerem so medtem nekateri od navzočih spoznali 59-letnega gostilničarja Riharda Tommasinija, stanujočega v isti hiši, so bile minute življenja štete, kajti imel je zdrobjeno lobjano in mnogo drugih nevarnih poškodb. Nesrečni stavec je bil nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico, a izdihnil je še predno je dospel tja.

Kakor je povedal neki sorodnik pokojnika, je Tommasini večeraj praznoval svoj god. Praznoval ga je v družbi nekaterih znancev v svoji gostilni in je bil navidezno prav dobre volje. Okoli 15. ure se je vrnil domov precej vinjen in je legel v posteljo. Kaj se je potem zgodilo, se da le sklepati, kajti tedaj ni bilo razen njega nikogar doma. Njegovi sorodniki menijo, da je Tommasini iz enega ali drugega vzroka stopil k oknu ter pijan — kakor je bil — izgubil ravnotežje in strmoglavil na ulico. Vsekakor pa je verjetneje, e gre za samomor, katerega vzroki pa niso znani.

Poskušeni samomor ženske

V gostilni «Al leon d'oro» v ulici Toro, kjer se je mudila v družbi nekaterih svojih znancev, je večeraj popoldne okoli 15. ure skušala končati z življenjem 48-letna Ana Rebula, stanujoča na Vrčeh-Scoglietto št. 18. Med tem, ko so bili drugi zaglobljeni v svoje pomenke, si je neopaženo našla v kozarec med vino kakih 100 gramov octove kisline ter nato vse skupaj izpila. Nekdo od navzočih je telefoniral po zdravnika rešilne postaje, ki je samomorilni kandidatinji izpral želodec, nakar jo je dal prepeljati v mestno bolnišnico, kjer se sedaj nahaja v zelo nevarnem stanju.

Rebulovala je izjavila, da je hotela v smrt radi družinskih neprilic.

Oparila se je

Ko je 12-letna Nella Tempestini, stanujoča v ulici Donata št. 7, sinoči pisala pri ognjišču svojo šol. nalogo, je nehote prevrnila pi-ker vrele vode ter se pri tem hudo opeknila po obrazu in levi nogi. — Revica je bila prepeljana z aviomobilom rešilne postaje v mestno bolnišnico, kjer se bo morala zdraviti najmanj 3 tedne.

Porota

Konec obravnave proti Antonu Bussanich.

Obsodba: 1 leto in 8 dni ječe.

Včeraj zjutraj so porotniki izglasovali pravorek v obravnavi proti Antonu Bussanich, ki je, kakor smo že poročali, 12. junija t. l. v Tržiču streljal proti izvoljeni Mariji Bussanich in jo precej tež-

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Smrtna kosa.

V torek popoldne je umrla gospa Kristina Gorjan po dolgi in mučni bolezni. Bila je blaga duša, dobra mati in ženska, ki je znala z neizmerno potrpežljivostjo in samozatajevanjem prenašati krute bolečine, ki jih je povzročala huda bolezen, ki si jo je bila nakopala še v begunstvu v svetovni vojni. Najmočnejše pa jo je popadla bolezen v zadnjih mesecih in ji tako pokazala, vso krutost in žalost tukajšnega zemskega življenja. Odsšla je po plačilo za prestni trud nekam drugam. Naj v miru počiva, družini in njenim sorodnikom pa naše najiskrenejše sožalje.

Avtomobilska nesreča

Včeraj popoldne okrog 11. ure se je na cesti med Cepovanom in Lokvami zgodila težka avtomobilska nesreča, ki bi skoro zahtevala tri žrtve. Po cesti, ki je bila radi mraza zadnjih dni zmrzjena in ledena, je vozil avto, na katerem sta se nahajala dva orožnika ter cav. Alemanni, razdeljevalec benekih obveznic za vojno škodo. Na nekem nevarnem ovinku pa je avto sredi zmrzlih tal zdrknil s ceste po bregu navzdol. K sreči se je ustavil ob nekem drevesu. Dočim sta orožnika ostala popolnoma nepoškodovana, ker sta se močno oprjela avtomobila, se je pa precej občutno potokel cav. Alemanni, kateri je v kritičnem trenutku planil po koncu in radi sunka odletel skozi šipo pri avtomobilu na tla in se zavalil po bregu. Tudi avto je dobil številne poškodbe, tako da se ni mogel več uporabiti. Poklican je bil nato Zeleni križ, ki je cav. Alemanniju nudil prvo pomoč in ga odpeljal v Gorico, kjer se bo moral nekaj časa zdraviti.

Poskušeni samomor

V soboto je bil klican Zeleni križ v «Bar Espresso». V to kavararno je redno zahajal nadesetnik avijatičke Attilio Rossi, iz Rima, star 30 let. S svojim obnašanjem je del časa vzbujal večjo pozornost med strežniki omenjene kavarne. Bil je tih in samosvoji. Tudi v soboto se je spravil v najtemnejši kot kavarne. Nenadoma je zadonel revolverski strel, Rossi, oblit s krvjo, se je opotekel proti vratom. Bil je ranjen v glavo, toda ne težko, tako da ostaja upanje na ozdravljenje. Izjavil je, da se mu je revolver sprožil po nesreči, kar pa je malo verjetno. Med ljudstvom se širi vest, da se je ustrelil radi nesrečne ljubezni, kar ga seveda ni gotovo.

Za Zeleni križ.

Za nov avtomobil Zelenega križa so se nabirali te dneve prispevki v Renčah in so darovali zanj po 10 lir: David Lukežič, Rozalija Mozetič, Ivan Stibilj in David Aržon; 6 lir: Ivan Stepančič; 5 lir: Anton Nemeč, Marij Pahor, N. Kebat, Josip Lupežič, Antonija Lašič, Karel Zigor, Andrej Zigon in Franc Mozetič; po 2 liri: sedemnajst oseb; po 1 liri: šest in petdeset oseb ni kakih deset oseb je darovalo manjše zneske.

Isto tako se je izkazala Podgora, kjer so prispevali skoraj polnoštevilno vsi tovarniški delavci in delavke. Vsi se pač zavedajo velikega pomena ustanove goriškega

Zelenega križa in prevelike koristi takojšnje njegove pomoči.

Izpred sodišča

Oče in sinček pred sodniki

Čudno ga je bilo videti na zatožni klopi. Tem bolj pa poleg svojega očeta. Bil je majhen in drobčan in preplašeno se je oziral po dvorani, po sodnem dvoru in po vsem tem novem, kar je videl prvič v svojem življenju. Poleg njega je sedel oče z dolgo in sivo brado. Obtožena sta bila, da sta ukradla nekemu Likarju srebrno uro in nekaj denarja. Pišeta se — sinček Peter Kuštrin, star 11 let, iz Vojskeca, oče pa Ivan Kuštrin, stanujoč sedaj v Tribuši. Sin je namreč ukradel pri Likarju, pri katerem je služil, uro in denar, toda pravi, da na nasvet svojega očeta. Zato sta morla oba na zatožni klop.

Predsednik sodišča malemu Kuštrinu: «Si ukradel uro?»

«Da, ukradel sem jo.»

«Pa ti je kdo rekel, da jo ukradi?»

voje smrti. Bil je član medicinske in poljedelske akademije, član akademije znanosti in stalni tajnik Francoske akademije. Vse inozemske akademije so ga štele med svoje člane. Bil je dosmrtni senator in je nosil največjo francosko odlikovanje: veliki križ častne legije. Ob njegovi smrti l. 1907. je žalovala vsa Francija in mu je odkazala častno grobišče v pariškem Pantheonu. Letos pa so o priliki proslave stoletnice njegovega rojstva postavili temeljni kamen za «kemijski dom», ki bo nosil ime Marcelina Berthelota in bo središče vseh mednarodnih ustanov, ki se bavijo s kemijo.

Tudi mi se moramo klanjati pred tem duševnim velikanom, kajti v vseh nas je, kakor je rekel Francis Charnes, nekaj od Marcelina Berthelota in naše življenje se hrani ob tem, kar je bilo plodovitega v njegovem življenju.

Marcelin Berthelot se je rodil 25. oktobra 1827. v Parizu kot sin nekoga zdravnika, ki je smatral za svojo prvo dolžnost, da je uboge brezplačno zdravil. Ob dovršitvi srednje šole je B. prejel častno nagrado za filozofijo. Spričo svoje splošne izobrazbe in zmožnosti, se ni znal takoj odločiti, katero fakulteto naj izbere. Končno se je zvest družinskim tradicijam vpisal na znanstveno fakulteto in l. 1854. postal doktor. Vse njegovo življenje je bilo prepojeno z voljo izvršiti vse, kar bi bilo moralno najboljšje za njega samega, za njegovo domovino in za človeštvo.

Umrl je 18. marca 1907. nekaj minut za svojo ženo, ki je podlegla žalosti rudi izgube najstarejše hčerke in edinega sina iste. Javno mnenje ni moglo dopustiti, da bi se po smrti ločila, ko sta celo ob smrti bila združena, in je zahtevalo tudi za Berthelotovo ženo enake časti kakor za njega samega. Tako je bila ona prva žena, ki je bila v Pantheonu pokopana.

Letošnjo proslavo Berthelotovega rojstva pa je otemnil žalosten dogodek. 9. marca 1927. je namreč umrl Berthelotov sin Danijel, ki je ubral pot po očetu in nadaljeval njegovo delo na polju kemije, in sicer tako uspešno, da je bil že več let član Francoske akademije.

L. Č.

Roman brez laži.

Ruski pisatelj Anatolij Marienhof je izdal pred kratkim novo knjigo, o kateri so mnogi govorili. Nekateri so jo imenovali za škandalozno, a drugi za genialno. Knjiga ni nič drugega kakor roman v navadnem pomenu besede, lahko bi rekli nekaka biografija pisatelja, ki se pa v toliko loči od ostalih del te vrste, da ne stoji v sredini fabule pisatelj, ampak neka druga oseba. To je tragična postava Sergeja Jesenina, okrog katerega se suče Anatolijev opisovanje. Z odkritostjo, ki mu dela vso čast, pripoveduje pisatelj o svojem prvem srečanju z Jeseninom, o njegovem samotarskem življenju v letih bojnega komunizma, o ustanovitvi krožka imaginativ in o razmerju Jesenina do ostalih pesnikov. Poleg tega pripoveduje pisatelj tudi več dvomnostnih in ljubezenskih zgodbic, za katere bi bil bolj storil, da bi jih ne bil pripovedoval. In to je ravno tisto škandalozno, ob katero so se spodtaknili nekateri Jeseninovi častilci. «Roman brez laži» je pisan v resnici s talentom, poletom in eleganco. Tudi dvomljiva mesta so risana zelo pristrčno. Roman bo preveden tudi v češki jezik.

Gogol, univerzitetni profesor.

Neki A. S. Andrejev, ki je bil v letih 1835—1850 profesor matematike v Petrogradu, je zapustil zanimive spomine, ki so bili nedavno priobčeni. Ta mož je bil tudi priča treh ponesrečenih predavanj pisatelja Gogolja na petrogradski univerzi. On poroča o tem tako le:

«Gogol Ivanovski, Nikolaj Vasičevič, mlad mož je prišel v Petrograd, da bi stopil v državno službo. Ker pa ni imel uspeha, je bil primoran, da je poučeval zgodovino v privatnih dekliških šolah. V tistem času se je seznanil z Zukovskim, ki se je pričel zanimati za njegov talent, odločil se je, da mu bo pomagal. Pri prvem sestanku z naučnim ministrom je govoril z njim o Gogolju in ga je prosil, naj tega nadarjenega in učnega moža spravi v katerokoli službo. Kmalu na to je dobilo vseučilišče nalogo, naj imenuje Gogolja za adjunkta za zgodovino. Njegovo prvo predavanje je bilo naznanjeno. Vsi univerzitetni profesorji, tako tudi Zukovski in Puškin, so bili navzočni, da bi slišali prvo predavanje. Prešlo je pol ure, Gogolja ni bilo nikjer; prešlo so tri četiri ure, Gogol se še vedno ni prikazal; končno, komaj pol ure pred koncem predavanja, se je prikazal. Poklonil se je pred Zukovskim in Puškinom, splezal na kateder, se

useknil in dejal obrnjen proti diajkom: «Castiti gospodje! Stari čas s svojimi grehi, zločini, segami in navadami je prešel in se več ne vrne. Nov čas je nastopil in z njim se hočemo pečati.»

Po tem uvodu so vsi poslušniki, skozi dvorano je bilo videti živahno gibanje. Na to je začel govoriti o Hunih in je opisal njih obleko, obnavalo, orožje in čolne. Ni prešlo četrt ure, ko se obrne k diajkom in jim reče, da ne more nadaljevati, ker se ni pripravil, da jih bo pa že prihodnjič bolj bolj zadovoljil. Kako je bilo diajkom pri srcu, si lahko mislite!

Naslednje predavanje pa se je vršilo po treh dneh. Poslušalci so bili še vedno številni, dasi jih je bilo za polovico manj kakor zadnjikrat. Gogol je stopil na kateder ob določnem času in je začel pripovedovati o Saksih, o njihovi obleki, orožju, o njihovih segah, toda čez pol ure je končal in dejal, da predavanja ne more nadaljevati, ker ima obisk v družini in mora biti s svojimi sorodniki pri kosilu. Tretje predavanje je bilo preloženo za nekaj dni. Ker so se diajki informirali radi nekaterih letnic iz prvega predavanja in jim Gogol ni mogel dati točnega odgovora, jim je obljubil, da bo pri naslednjem predavanju prinesel letnice s seboj. V resnici je prinesel s seboj listič, na katerem so bile zapisane letnice, ki so jih hoteli diajki vedeti. Ko je diajkom prebral te

številke, so mu dejali, da lahko to oni sami tudi iz knjig izvedo. Gogol je umolknil, zapustil kateder in se ni več prikazal na univerzi. Čez nekaj časa se je javil bolnega, nato je bil imenovan za kolegijskega asesorja. Kmalu nato je stopil v pokoj in se je posvetil samo literaturi, ki mu je bila prijaznejša ko zgodovina.

Prva opereta.

Prva opereta, ki se je uprizorila, se imenuje «Medved in paša». Besedilo je zložil Evgen Scribe. Godbo pa je uglasbil U. Hervé. Prvič se je uprizorila dne 13. marca 1842. v Parizu. In sicer v bolnici Bicêtre. Pristostovalo je njeni uprizoritvi okrog 200 gledalcev. Vodil je uprizoritev in bil kapelnik sam Hervé ter dajal igralcem, ki so bili sami norci omenjene bolnice, znamenja in jim tudi sam pomagal peti. Opereta se je v danih razmerah prav dobro uprizorila. Vse je šlo gladko naprej, nikjer se ni ustavilo. Ko je bila odpetja, so gledalci zelo ploskali — prav pa norčavo norcem, ki so prav dobro opravili svojo nalogo. Norci so se prišli zahvaljevati in priklanjati. Zgodilo se pa je, da je neki norec začel vpiti: «Moj kovčeg! Moj kovčeg! Moj kovčeg me čakal!» Bila je to ona misel, ki ga je vsega prevzela in neprestano mučila. Prijeli so ga in najzlažili s koščkom sladkorja. In čudo — od tistega dne se je norec pričel popravljati in je ozdravel.

ril, da prinašajo pisma navadno le neveselosti naslovljencem kakor račune, opomine, odpovedi itd., zato jih ni hotel dostavljati in je tako prebivalcem svojega okraja prihranil marsikako bridko uro. Komisija je zaznamila tega filozofičnega pismonošo sodniji, kjer ga pa ne čaka prevelika kazen, ker je bil škod in skoz pošten uradnik.

Šahovski mojster

Šahovski klub argentinske republike, ki je organiziral šahovsko tekmo za prvenstvo v Buenos-Airesu, je te dneve razglasil uradno igralca Aljehina za svetovnega prvaka v šahovski igri. Nagrada v znesku 10 tisoč dolarjev se razdeli med oba tekmeča za prvenstvo t. j. med Aljehinom in Capablancu.

Kandidat za predsednika

Zborovanje poljedelcev v Chicagu je soglasno določilo generala Pershinga kot kandidata za predsedniško mesto v Zedinjenih državah Severne Amerike. Amerikanska legija bivših bojevnikov je izjavila, da podpre z vsemi svojimi razpoložljivimi silami kandidaturu tega najvišjega poveljnika ameriškanskih čet na evropskih bojiščih. Pershing je znana osebnost po vsej Ameriki, zato bo njegova kandidatura še bolj razcepila republikansko stranko, ki se že cepi na zakladnega ministra Hoover-ja in podpredsednika Dawes-a. Zato se pojavlja bolj in bolj mnenje, naj se postavi kandidaturu Coolidge-jevo, čeprav se ta brani, ker le na ta način bi znala zmagati republikanska stranka.

Sanatorij v zraku

V reviji «Deutsche Medizinische Welt» priporoča nemški zdravnik dr. Kettner osnovenje letičnih klinik za zdravljenje s pomočjo višinskega zraku. Navaja celo vrsto bolezni v dihalnih organih, ki so jih ozdravili po tej metodi.

Znano je, da premine nahod včasih popolnoma, če človek «spremeni zrak». Tudi to je znano, kakšne uspehe ima zdravljenje po gorskih sanatorijih. Stroga dieta, telovadba, razna zdravila in okoliš so stvari, ki pripomorejo čistemu gorskemu zraku do boljših in hitrejših uspehov. Toda vse to je za navadnega človeka že iz gmotnih ozirov težko dosegljivo. Tako je bilo doslej; metoda, ki jo priporoča dr. Kettner, pa je poklicana, da si osvobje vse kroge trepih ljudi. To je metoda z aeroplanskimi poletji.

Dr. Kettner pravi, da zadostuje za razna lažja obolenja en sam polet, po eno, po dve uri v visocini 3000—4000 m in človek ozdravi popolnoma. Nekemu fabrikant letal, ki je imel tri majhne na oslovskem kašlju bolne otroke, je priporočil domači zdravnik novo metodo. Fabrikant jo je poskusil tako, da je sam povedel oba starejša otroka (tretji je bil še dojenec) s seboj v zračno visocino. Po dveh dneh je poskusil še enkrat, nato z istim presledkom v tretji in uspeh je bil ta, da sta bila mala bolnika po enem tednu skoraj zdrava, dočim se ni pokazalo pri tretjem bolniku še nobeno izboljšanje navzlic vsem zdravilom in injekcijam. Oslovski kašelj po navdi sicer ni preveč nevaren, je pa dolgotrajna bolezen, proti kateri samo zdravljenje ne zaležejo dosti. Ze davno pa so opazili, da vpliva sprememba zraka zelo ugodno na nje potek. Dr. Kettner meni, da je pomagal v navedenem slučaju tudi razburjenje otrok med poletom. Novejši zdravniki poudarjajo v resnici duševni moment (nervoznost, utrujenost itd.), ki komplicira znajaz te bolezni.

Nadalje poroča dr. Kettner o slučajih, ko so ozdravili s pomočjo aeroplana začetek bronhialnega katarja in drugih obolenj dihalnih organov. To so bili večinoma slučajji akutnih obolenj, vendar je prepričan, da bo nova metoda uporabna tudi za kronične bolezni. Bližnja bodočnost bo pokazala, če se je zmotil ali ne. Na vsak način pa pomeni «leteči sanatorij» lep napredek v zdravilni znanosti, ker omogoča hitre uspehe in ker je zavoljo svoje cenenosti prikladen za najširše ljudske plasti. Ni izključeno, da bomo doživeli z njegovo uvedbo marsikatero presenečenje. Pred nedavnim so poročali listi na pr. o slučaju, ko je izginila po poletu z aeroplanom popolna gluhotata, ki je mučila neko žensko.

Porod brez bolečin

Dva zdravnika new-yorške klinike za porodno pomoč, dr. Davis in dr. Gwathwey, sta izu-

Razne zanimivosti

O Frideriku II., kralju pruskemu.

Zelo veliko spominov je zapustil za seboj Friderik II., znameniti kralj pruski. Veliko se je pisalo o njem, o njegovem značaju in o njegovem življenju. Njegovo življenje se zrcali v številnih anekdotah, ki ga ali hvajijo, ali pa mu dajejo posebnosti, ki se navadno lasti le originalov. Pa povejmo se mi kaj posebnega o njem.

Bil je zelo skromen in varčen. Ni maral za svilo in ne za zamet. Plačeval je kuharje po tem, koliko krožnikov jedi je pojedel. Imel je le eno uniformo ter je dve narodni obleki in dve žalni. Bil je lastnik le 6 srajc, ki pa so bile preproste in niso bile nič kaj fine. Posedelval je le dve kočiji (Francoski kralj Ludvik XVI. jih je imel na primer 400). Manjšo je dal na razpolago svojim funkcionarjem, večjo in zelo masivno in že zelo staro pa je uporabljal za svojo osebo. Kadar je kočijaž omenil, da je kočija potrebna popravila, se je Friderik napravil gluhega in ni hotel nič slišati ali pa je rekel in zamahnil malovažno z roko: «Popraviti? — Ali ne veste, da bo trajala več časa kot jaz!» Kadar pa jo je kljub temu dal kočijaž popraviti na svoje stroške, se je kralj delal, kot da tega ni zapazil. Iz tega je razvidno, da je bil kralj zelo varčljiv. In vsak bi mislil, da je bil pravi skopuh. Toda v gotovih trenutkih ne. Bil je namreč včasih zelo darežljiv. Neka anekdota iz njegovega življenja pripoveduje, da je nekoč zaspal v njegovi predsobi paž pri se ne končanem pismu svoji materi, v katerem ji je obljubil, da ji bo poslal denar, ki si ga bo odtrgal od svoje nizke plače. Kralj je dečka v spanju presenetil in pobral njegovo pismo, katero ga je tako ganilo, da je pozabil na svoje skopuštvo ter vtaknil vanje 100 dukatov. Kakšno je bilo paževno presenečenje, ko se je zbudil in zagledal denar! Sprva si je mislil, da se je hotel kdo ponorečevati z njim, zato je iskal okrog, čigav je denar. Ko pa je kralj to zvedel, mu je ta dečkova poštenost tako ugajala, da ga je poklical k sebi in mu nakazal tako visoko plačo, da sta z materjo oba lahko brez skrbi živela.

Zelo je tudi ljubil pravico in pravično razsojevanje. O tem nas prepriča zopet anekdota o njem in nekem mlinarju.

Neki mlinar so je zapletel v pravdo z nekim grofom. Seveda je v tedanjih razmerah pravdo izgubil. Ker pa je vedel, da je pravica na njegovi strani in je slišal o dobrem kralju, se je obrnil do njega in se mu pritožil. Kralj je zahteval, da so prva razsodba razveljavili in da se pravda obnovi. Hkratu pa je poslal k razpravi dva stroja zaupna človeka, ki sta poslušala, kako se je sodilo. Mlinar seveda zopet zgubil pravdo. Ko pa o tem zve kralj, katerega sta o poteku pravde že obvestila njegova zaupnika, ter mu tudi povedala, da je razsodba krivična in da je pravica na mlinarjevi strani, pokliče kralj k sebi sodnika in zapisnikarja ter ju da natepsti in izgnati iz palače.

Friderik je bil tudi dober vojak. Nad vse je čislal hrabrost in junastvo. V času sedemletne vojne, ki mu je sicer prinesla zmago, a je nje govo deželo popolnoma izčrpala vseh moči, se je dogajalo, da je več njegovih vojakov prebegalo k sovražnikom. To ga je zelo bolelo. Ko so nekega dne pripeljali k njemu nekega grenadirja, ki so ga zalotili, ko je mislil prebeči, ga je kralj vprašal:

«Zakaj to? Čemu si hotel ubežati?»

«Veličanstvo!» je odgovoril vojak: «Slabo nam gre!»

«Ne gre nam dobro», odvrne kralj. «Toda počakaj! Se enkrat se bomo udarili in če nam bo še takrat šlo slabo, bomo šli naprej!»

Od tistega dne je bil ta grenadir najboljši in najzvestejši njegov vojak.

Splah je kralj sovražil etiketo,

svečanosti, ceremonije. Ljubil je priprostost in delavnost, zato je ustvaril tako organizirano in disciplinirano vojsko. D. B.

Zdravnikova skrivnost

Po smrti slavnega zdravnika Boerhave-ja, ki je živel v osemnajstem stoletju in dočakal izredno visoko starost, so našli v njegovi knjižnici dobro zavito in skrbno zapečateno knjigo. Na ovitku je bilo zapisano: «Edine in najgloblje skrivnosti zdravilstva». Domnevali so, da je položil v to knjigo znameniti zdravnik skrivnosti, kako dočakati visoko starost zdrav in krepak na duši in telesu. Dediči so nameravali to knjigo drago prodati. Ohranili so jo prav tako zavito in zapečateno in jo dali tako na dražbo. Še pred dražbo se je raznesla vest o skrivnostni knjigi po širnem svetu in kupci iz vseh krajev so se udeležili dražbe. Končno jo je kupil neki Anglež in dal zanjjo nič manj ko 70.000 holandskih goldinarjev. Srečni lastnik knjige je nato povabil celo vrsto znamenitih učenjakov, ki naj bi prisostvovali, ko se bo zavoj razvil in odprla knjiga. Toda veliko je bilo začudenje, ko so bile vse strani v knjigi prazne, le na prvo stran je bil zapisal slavn Boerhave lastnoročno sledeči stavek: «Imej glavo mrzlo in noge gorke, pa se lahko požvižgava na vse zdravnike.»

Automobili zastrupljajo

Neprestano in hitro naraščanje števila avtomobilov stavlja ameriškanska vele mesta in posebno New York pred problem, kako varovati fizično nepoškodovanost državljanov. Ne gre pri tem za reševanje težavnega vprašanja poenostavljenega prometa in cirkulacije, pač pa gre za obvarovanje meščanov pred zastrupljenjem. Cestni zrak v New Yorku je po zadnjih raziskovanjih tak, da vsebuje ob urah, ko je promet z avtomobili na visku, tri četrti strupenih plinov, ki ubajajo skozi odvodne cevi iz avtomobilov. Tako strupeno ozračje je krivo, tako so ugotovili zdravniki, da se številni norci in živčno bolnih večča. Sedaj prihajajo vesti, da so se začela vele mesta resno baviti s proučevanjem, na kak način izboljšati okuženo ozračje in zmanjšati ogrožanje velikomestnih prebivalcev po strupenih plinih.

Flamenco le po imenu

V večjem mestu argentinske republike je živel pismonoša. Dvakrat na dan je preletel določeni mu okraj, vzpenjal se po stopnicah do najvišjih nadstropij in se nato spuščal v pritične trgovine. Nenadoma se mu je porodila misel, da je vendar le bolje ležati doma v naslanjaču, kakor pa razdeljevati pisma zdaj v dežju, zdaj v pekočem solncu. Vsa pisma, ki jih je dobival dnevno v razdeljevanje, je prinesel domov. Polagoma se je kup večal in večal in sedaj, tudi če bi hotel, ni mogel več nazaj. Ko je prišla pred dnevi komisija v njegovo stanovanje, da poišče vzrok, kam romajo vsa nedostavljena pisma, se ji je nudi nenavaden prizor. Obe sobi sta bili naravnost natlačeni s pismi, in omarah, pod posteljo, na policah povsod sama pisma. Toda nobeno pismo ni bilo odprto. Zaslišan je odgovoril,

TVRDKA
DAVIDE CAVALIERO
 Trst — Corso Garibaldi 31. 5
 (prej Barriera vecchia)
Izgotovljeni obleki in blaga za moške
 naznanja cenj. odjemalcem,
 da je znižala ob priliki božičnih praznikov vse cene na najnižjo stopnjo.
Bogata izbira Paletots, štajerskih sukenj in povrsnikov s velblodjo podvlako.
 Najnižje cene! Porabite priliko!
 Govoril se slovensko.
Specijaliteta oblek za poročance

mila že pred dvema letoma metodo za odpravo bolečin pri porodih. V tem času sta jo preizkusila na več tisočih porodnic in sicer s tem uspehom, da se je izkazala v 90% vseh slučajev. Metoda je zelo preprosta. Zdravnik injicira ženi pred porodom tekočo zmes iz eterja, olivnega olja in kinina, s čimer doseže pri njej popolno neobčutljivost za bolečine, ne da bi količjak vplivalo na njeno zavest. Injekcija nima bajne nobenih slabih posledic, kakor se navadno pojavljajo pri lokalnih anestezijskih. Ko sta se oba zdravnika do dobra prepričala o uspešnosti svojega izuma, sta se odločila, da ga izročita javnosti.

Coolidge načelnik jeklenega trusta

Predsedniku Zveznih držav Severne Amerike je bilo ponujeno mesto predsednika upravnega odbora «United States Steel Corporation» t. j. jeklenega trusta, da nasleduje pokojnega sodnika Alberta Gary-ja. Coolidge ni še dal v tem oziru odločne izjave, toda sodi se, da mu je ta predlog všeč in da sprejme ponujeno mu mesto par mesecev po preteku svojega predsednikovanja Zedinjenim državam t. j. v aprilu ali maju l. 1928.

Visok gost v Evropi

Njegovo Veličanstvo, emir Amanullah Khan, neodvisni vladar Afganistana, namerava obiskati Evropo in sicer z svojo soprogo, z mladim naslednikom, z višjimi uradniki, diplomati, gospemi, s turškimi zdravnikom, vsega skupaj bo tri in dvajset oseb. Najprej obišče Khan Rusijo, iz česar se razvidi, kako velik vpliv ima ta država v Kابلu, glavnem mestu Afganistana. Vsa družba se bo vozila po kopnem v avtomobilih, po morju pa s parnikom «Rajputana». Preden stopi družba na zapadno-evropska tla, obišče emir egiptovskega kralja Fuada, ki je potoval letos po Evropi in s katerim bosta skupaj določila končni vzpored vsega potovanja. Na vsak način obišče emir Pariz, kjer studira njegova sestra princezinja Hudra, zarodnica predsednika turške republike, Kemal paše. In da ne pojde mimo Rima, je tudi toliko kot gotovo.

Gospodarstvo

UMETNA GNOJILA

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima na razpolago v svojih zalogah vse vrste umetnih gnojil za jesensko in zimsko gnojenje vseh kulturnih rastlin, ter daje iz svoje urada ustmeno in pismeno navodila o njih uporabi.

Kmetijske stroje in potrebščine

V zalogi ima tudi razne kmetijske stroje, kakor slamezornice, znamke Mayfahrt, pluga, brane ter razno ročno vrtno orodje.

Semena

Za tekočo in prihodnjo sezono je prejela iz Nemčije novo zalogo svežih in zamajčenih vrtnih in poljskih semen.

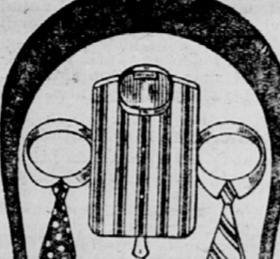
Tržaška kmetijska družba v Trstu

ul. Torre bianca 19, tel. 44-39

BORZNO POROČILO

Amsterdam 742.25-748.25 Belgija 255.50-259.50, Francija 72.42%-72.72%, London 89.90-90.10, New York 18.38-18.44, Španija 305-311, Svica 355-357, Atene 24.35-24.85.

Berlin 437-443, Bukarešt 11.20-11.60, Praga 54.47%-54.77%, Ogrska 319.50-325.50, Dunaj 257-263, Zagreb 32.35-32.65.
 Uradna cena zlata (13. 12.) 351.72; vojnoškodn. obveznice 60.10.

SRAJCE
 CRETONE
 ZEFIR
 POPELINE-OVRATNIKI
 SERPE
 POLVIZE
 NARANČICE
MANUFATURE PAULATTO TRST
 VIA DANTE 10 - VIA MAZZINI 32

ZLATARNA Albert Povh
 Trst, Via Mazzini 46
 Kupuje zlato, srebro in krome. Popravlja in prodaja zlatenilo. — Cene zmerne.

Aviomobilna črta
 Trst-Lokev-Divača-Senožeče
 PODJETJE BRUNELLI
 Odnosi s trga Oberdan
 Vožni red od 1. oktobra do 31. marca.
 Iz Trsta v Senožeče ob 16.13. Iz Bazovice ob 16.45. Iz Lokve ob 17.—. Iz Divače ob 17.10.
 Iz Senožeče v Trst ob 7.30. Iz Divače ob 7.50. Iz Bazovice ob 8.15.
 Listki za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj l. 13.—. Trst-Senožeče in nazaj l. 16.—.

Tržaška posojilnica in hranilnica
 registr. zadruga z omeji. poročivom
 uraduje v svoji lastni hiši
 ulica Torre bianca 19, l. n.
 Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
 večje in stalne vloge po dogovoru.
 Sprejema «Dinarje» na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru.
 Davek od vlog plačuje zavod sam.
 Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.
 — Obrestna mera po dogovoru. —
 Na razpolago varnostne celice (safe)
 Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18.
 Ob nedeljah je urad zaprt.
 Štev. telef. 25-67.
Najstarejši slov. denarni zavod

FERRO CHINA PIGATTI
 Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRNVOSTI, BLEDECI in ZA OKREVANJE
LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

Predno se odločite za katerikoli nakup obiščite
SKLADIŠČE POHIŠTVA
ALESSANDRO LEVI MINZI
 Trst, Via Rettori 1 (Piazza Rosario) in Via Malconton 7-13.
 Naše cene ne poznajo konkurence. (1170)